

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottopäätös: Opiskelijoiden ensimmäiset oleskeluluvat

Päätös

Maahanmuuttovirasto ottaa käyttöön automaattisen ratkaisumenettelyn opiskelijoiden ensimmäisten oleskelulupahakemusten ratkaisussa. Tämä käyttöönottopäätös korvaa 22.5.2024 hyväksytyn samaa ratkaisumenettelyä koskevan päätöksen (MIG-2414515) käyttöönottopäivästä alkaen.

Automaattisessa ratkaisumenettelyssä ratkaistaan hakemukset, joissa asiakas on hakenut oleskelulupaa EU-direktiivin (2016/801) soveltamisalan mukaisena tutkinto-opiskelijana tai vaihto-opiskelijana korkeakouluun, ja oleskelulupa myönnetään hakemuksen mukaisesti, eikä asian ratkaiseminen vaadi laajempaa kokonaisharkintaa.

Menettely otetaan käyttöön 3.6.2026 lähtien. Automaattisesti voidaan ratkaista hakemus, joka on tullut vireille 19.10.2023 jälkeen.

Päätöksenteossa sovelletaan ratkaisuhetkellä voimassa olevaa käyttöönottopäätöstä ja käsittelysääntöjä.

Perustelut

Johdanto

Maahanmuuttovirasto on arvioinut automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönoton edellytykset tällä käyttöönottopäätöksellä. Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotossa on huomioitu henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus ja rekisteröidyn oikeuksien toteutuminen, lainsäädännössä asetetut edellytykset automaattiselle ratkaisumenettelylle, sen käyttöönotolle sekä siinä noudatettavalle menettelylle.

Lisäksi on huomioitu hallintolaista (434/2003), ulkomaalaislaista (301/2004) ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetussa laissa (719/2018, jäljempänä tutkija- ja opiskelijalaki) tulevat edellytykset opiskelijan ensimmäisten oleskelulupahakemusten käsittelylle ja ratkaisemiselle.

Henkilötietojen käsittely

Maahanmuuttovirasto käsittelee henkilötietoja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain (615/2020) 1 §:n 1 momentin 1 kohdan käsittelytarkoituksissa. Tietoja käsitellään ulkomaalaisen maahantuloa ja maastalähtöä sekä oleskelua koskevien asioiden käsittelyn sekä niitä koskevan päätöksenteon ja valvonnan tarkoituksessa.

Käsittely perustuu yleisen tietosuojasetuksen (EU 2016/679, jäljempänä tietosuojasetus) 6 artiklan 1 kohdan c -alakohdan mukaisesti lakisääteisen velvoitteen noudattamiseen.

Hallintolain edellytykset automaattiselle ratkaisumenettelylle

Automaattisen ratkaisumenettelyn edellytyksistä säädetään hallintolaissa. Viranomaisen voi hallintolain 53 e §:n mukaan ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly tapauskohtaista harkintaa vaativia seikkoja. Asia voidaan ratkaista automaattisesti myös silloin, jos virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut asiaan sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat. Automaattisen ratkaisemisen on perustuttava käsittelysääntöihin, jotka viranomaisen on laatinut sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella.

Maahanmuuttoviraston automaattinen päätöksenteko on normi- ja sääntöpohjaista. Viranomaisen on tehtävä etukäteinen harkinta siitä, mitkä asiat on mahdollista ratkaista automaattisesti, ja tunnistettava käsittelemiensä asioiden joukosta olennaisilta piirteiltään samanlaisina toistuvat asiat (ns. tyyppitapaukset), jotka viranomaisen arvion mukaan tulee ratkaista aina saman säännön mukaisesti. Maahanmuuttovirasto on etukäteen harkinnut, mitkä tämän käyttöönottopäätöksen kohteena olevista hakemuksista voidaan ratkaista automaattisesti niin, että lopputuloksena on lainmukainen ratkaisu.

Maahanmuuttovirasto on tunnistanut opiskelijoiden oleskelulupahakemuksista edellä kuvattuina tyyppitapauksina EU-direktiivin (2016/801) soveltamisalan mukaiset opiskelijat, jotka tulevat opiskelemaan korkeakouluihin tutkinto-opiskelijoina tai vaihto-opiskelijoina. Automaattisessa ratkaisumenettelyssä ratkaistaan hakemukset, joissa oleskelulupa myönnetään hakemuksen mukaisesti, eikä asian ratkaiseminen vaadi laajempaa kokonaisharkintaa. Maahanmuuttovirasto on laatinut julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jatkossa tiedonhallintalaki) mukaiset käsittelysäännöt automaattisesti ratkaistavista asioista. Käsittelysäännöt sisältävät ne ehdot, joiden perusteella arvioidaan oleskeluluvan myöntämisen ja asian ratkaisemisen edellytysten täyttymistä. Käsittelysäännöt sisältävät myös ne ehdot, joiden pohjalta hakemus ohjautuu virkahenkilön käsiteltäväksi. Tällöin virkahenkilö arvioi ja ratkaisee tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat ja voi tietyissä tapauksissa harkintansa mukaan palauttaa asian takaisin automaattiseen ratkaisumenettelyyn.

Käsittelysääntöihin on lisäksi määritetty tyyppitapausten rajaukset, joiden pohjalta asian ratkaisu aina siirtyy virkahenkilölle. Rajausten taustalla on tarve joko laajemmalle kokonaisharkinnalle tai teknisluonteisille rekisterimerkinnöille, joihin tarvitaan virkahenkilön toimia. Esimerkiksi jos hakemuksen jättämisen

yhteydessä oleskeluluvan hakijaa on kuultu ulkomaalaislain 64 § mukaisesti tai hakemuksen vastaanottaja on tehnyt asiaan käsittelymerkinnän, hakemus rajautuu automaattisen ratkaisun ulkopuolelle kokonaisharkinnan vuoksi.

Lisäksi automaattinen ratkaisu on rajattu hakemuksiin, jotka ovat tulleet vireille Maahanmuuttoviraston sähköisen asiointipalvelun kautta ulkomailta haettuna. Lisäksi automaattiseen ratkaisuun on tehty seuraavat rajaukset, joiden perusteella hakemus rajautuu pois automaattisesta ratkaisusta:

- opinnot ovat alkaneet 45 vuorokautta ennen päätöksen tekemistä
- hakijan perheenjäsen hakee samaan aikaan oleskelulupaa
- hakija osallistuu EU:n liikkuvuusohjelmaan haettavan lupajakson aikana
- lupaa haetaan opinto-oikeutta pidemmäksi ajaksi tai vain lyhyeksi ajaksi
- hakijalla ei ole voimassa olevaa opinto-oikeutta.

Lisäksi mikäli hakijalla on turvakielto, on hakemus rajattu automaattisen ratkaisun ulkopuolelle. Turvakiellon alaisten tietojen käsittelyssä tulee noudattaa erityistä varovaisuutta, jonka vuoksi tietojen käsittelyä automaattisesti on rajoitettu.

Maahanmuuttovirasto on ottanut käsittelysääntöjä laatiessaan huomioon, että hakemusta ei voida ratkaista automaattisesti ennen kuin oleskeluluvan hakija on tunnistanut henkilökohtaisesti eikä ennen kuin vaadittavat viranomaisrekisteritarkastukset on tehty.

Maahanmuuttovirasto ei käytä automaattisessa ratkaisumenettelyssä sellaista logiikkaa, joka perustuisi sääntöjen sijasta tekoälyyn. Automaatiossa tehtävä päätös perustuu lainsäädännössä määritettyihin oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiin, jotka ovat ohjelmoitavissa Maahanmuuttoviraston ulkomaalaisasioiden sähköiseen asiankäsittelyjärjestelmään käsittelysääntöinä.

Hallintolain 53 f §:ssä on säädetty oikeussuojaedellytyksestä. Oikeussuojaedellytyksen mukaan luonnolliseen henkilöön kohdistuvan ratkaisun voi tehdä automaattisesti vain, jos ratkaisun kohteena oleva henkilö voi kaikilta osin vaatia ratkaisuun oikaisua oikaisuvaatimuksella, jonka käsittelee päätöksen tehnyt viranomainen tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluva viranomainen. Tätä ei kuitenkaan edellytetä silloin, jos automaattisella ratkaisulla hyväksytään asianosaisten vaatimus, joka ei koske toista asianosaista.

Maahanmuuttovirasto ratkaisee automaattisesti tämän käyttöönottopäätöksen perusteella hakemukset, joissa hyväksytään oleskeluluvan hakijan vaatimus hakemuksen mukaisesti ja hakemusta ei ole rajattu automaattisen ratkaisun ulkopuolelle aiemmin asiakirjassa kuvatun mukaisesti. Automaattisesti ratkaistavat opiskelijan oleskelulupahakemukset koskevat aina vain yhtä asianosaista ja näin ollen päätökset voidaan tehdä ilman oikaisuvaatimusta.

Hallintolain 53 g §:ssä on säädetty automaattisesta ratkaisusta ilmoittamisesta. Tämän käyttöönottopäätöksen perusteella tehtävään automaattiseen ratkaisuun merkitään tieto siitä, että asia on ratkaistu hallintolain 53 e §:ssä tarkoitettulla tavalla automaattisesti. Päätöksessä on kerrottu Maahanmuuttoviraston verkkosivun osoite, josta tämä käyttöönottopäätös on saatavilla.

Tiedonhallintalain edellytykset automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönnotolle ja käytölle

Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jatkossa tiedonhallintalaki) luvussa 6 a säädetään automaattisen ratkaisumenettelyn dokumentoinnista, laadunvarmistamisesta, laadunvalvonnasta ja käyttöönotosta sekä siitä miten automaattisen päätöksenteon virkavastuu kohdentuu.

Tiedonhallintalain 28 a §:n mukaan viranomaisen on dokumentoitava automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoon ja käyttöön liittyvien velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako. Lisäksi viranomaisen on varmistettava, että käsittelysäännöt on dokumentoitu siten, että niiden lainmukaisuus voidaan osoittaa. Käsittelysäännöistä on käytävä ilmi, miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan, miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti ja miten ratkaisu perustellaan tai miten se voidaan jättää perustelematta. Viranomaisen on varmistettava, että vähintään viiden vuoden ajan asian ratkaisemisesta voidaan osoittaa, millä käsittelysäännöillä yksittäinen asia on ratkaistu automaattisesti ja missä vaiheissa luonnollinen henkilö on osallistunut asian käsittelyyn. Maahanmuuttovirasto on dokumentoinut velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevat henkilöt erillisin määräyksiin.

Maahanmuuttovirasto on laatinut automaattiselle ratkaisumenettelylle kattavat käsittelysäännöt. Maahanmuuttovirasto on huomionnut käsittelysäännöissä tiedonhallintalain mukaiset vaatimukset. Käsittelysäännöt on laadittu niin, että hyvän hallinnon vaatimukset ja perusoikeudet toteutuvat automaattisessa asiankäsittelyssä. Käsittelysäännöissä tuodaan esiin, miten oleskelulupahakemus käsitellään ja ratkaisu annetaan. Käsittelysäännöissä käydään läpi, mitä toimia virkahenkilö tekee hakemukselle, milloin tietyn seikan tarkistaminen edellyttää virkahenkilön harkintaa ja millä edellytyksillä hakemus voidaan palauttaa automaattiseen ratkaisuun.

Käsittelysääntöjen perusteella voidaan osoittaa, että automaation käyttöönnotolle on ollut tässä käyttöönottopäätöksessä esitettyjen lakien mukaiset edellytykset.

Lisäksi Maahanmuuttovirasto on varmistanut, että vähintään viiden vuoden ajan asian ratkaisemisesta voidaan osoittaa, millä käsittelysäännöillä yksittäinen asia on ratkaistu automaattisesti ja missä vaiheissa virkailija on osallistunut asian käsittelyyn.

Tiedonhallintalain 28 b §:n mukaan viranomaisen on varmistettava ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muuttaessa, että menettely vastaa tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota eli menettelystä laadittuja käsittelysääntöjä. Lisäksi viranomaisen on varmistettava, että automaattisesti laadituissa asianosaiselle annettavissa asiakirjoissa käytetään hyvää kieltä ja että laadun varmistamisen keskeiset toimenpiteet on dokumentoitu.

Maahanmuuttovirastossa on ennen käyttöönottoa varmistettu käsittelysääntöjen toiminnasta, ja että kehitetty automaattinen ratkaisumenettely vastaa laadittua dokumentaatiota. Käsittelysääntöjen testauksesta ja sen tuloksista on laadittu erillinen raportti. Testauksen yhteydessä on varmistettu asianosaiselle automatisoidussa toimintaprosessissa tuotettavien asiakirjojen, kuten päätöisasiakirjan hyvästä kielenkäytöstä. Tiedonhallintalain 28 c §:n mukaan viranomaisen on valvottava automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä.

Maahanmuuttovirasto on dokumentoinut, miten laadunvalvonta toteutetaan ratkaisumenettelyn käyttöönoton jälkeen. Laadunvalvontaa toteutetaan suunnitelman mukaisesti ottamalla satunnaisotannalla hakemuksia manuaaliseen tarkasteluun. Maahanmuuttovirasto on lisäksi dokumentoinut, miten mahdollisten virhetilanteiden käsittely ja hallinta toteutetaan.

Tutkija- ja opiskelijalain sekä ulkomaalaislain edellytykset

Tutkija- ja opiskelijalain 27 §:n mukaan Maahanmuuttovirasto päättää opiskelijan oleskeluluvan myöntämisestä luvan myöntämisen edellytysten täytyessä. Tutkija- ja opiskelijalain 3 §:n mukaan maahantuloon, maastalähtöön, oleskeluun ja työntekoon sovelletaan ulkomaalaislain säännöksiä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Opiskelijan oleskelulupien automaattinen ratkaisu perustuu Maahanmuuttoviraston laatimiin tutkija- ja opiskelijalain ja ulkomaalaislain mukaisiin käsittelysääntöihin. Käsittelysäännöt on laadittu niin, että automaattinen ratkaisumenettely johtaa kussakin automaattisesti ratkaistussa asiassa näiden lakien mukaiseen lopputulokseen.

Tietosuojalainsäädäntö

Tietosuoja-asetus edellyttää kansallista lainsäädäntöä automatisoitujen yksittäispäätösten tekemisestä. Tietosuoja-asetuksen 22 artiklan mukaisesti rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn. Automaattisen päätöksenteon kieltä ei kuitenkaan sovelleta silloin, kun se on hyväksytty rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa vahvistetaan myös asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi.

Suomessa on tullut voimaan 1.5.2023 julkisen hallinnon automaattista ratkaisua koskeva lainsäädäntö, jota Maahanmuuttovirasto noudattaa ottaessaan käyttöön automaattisia ratkaisumenettelyjä. Automaattisen ratkaisun lainsäädännön oikeusperusta on hallintolain luvussa 8 b ja tiedonhallintalain luvussa 6 a. Lainsäädännöllä on vahvistettu suojatoimet, joita automaattisessa päätöksenteossa noudatetaan. Hallintolain sääntely perustaa viranomaiselle toimivallan tehdä ratkaisuja automaattisesti lukuun sisältyvillä edellytyksillä.

Oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelyyn

Tietosuoja-asetuksen mukaan automaattisen päätöksen suoja toimiin kuuluu muun muassa se, että rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että ihminen osallistuu tietojen käsittelyyn.

Hallintolain 53 f §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen voidaan katsoa soveltuvan tietosuojaoikeudelliseksi suojaimeksi, joka täyttää todetut vaatimukset. Jos oikaisuvaatimuksesta ei ole säädetty, oikeusturvaedellytyksen täyttäisi myös oikaisuvaatimukseen rinnastuva laissa säädetty oikeussuojakeino. Hallintolain 53 f § 2 momentin mukaan edellytystä oikaisuvaatimuksesta ei sovellettaisi, jos automaattisella ratkaisulla hyväksytään asianosaisen vaatimus, joka ei koske toista asianosaista. Kun asianosaisen vaatimus hyväksytään vaaditulla tavalla, ei asianosaisella voida katsoa enää olevan tietosuojaoikeudellisen suojan tarvetta saada päätöstä ihmisen käsiteltäväksi (HE 145/2022, s. 154).

Maahanmuuttoviraston asioissa ei ole säädetty oikaisuvaatimuksesta. Tietosuoja-asetuksen edellyttämä suoja toimi toteutuu siten, että automaattisesti ratkaistaan opiskelijan ensimmäistä lupaa koskevat hakemukset, joissa oleskelulupa myönnetään hakemuksen mukaisesti.

Informointi automaattisesta ratkaisumenettelystä ja etukäteinen informointi

Tietosuoja-asetukseen ja kansalliseen lainsäädäntöön sisältyy säännöksiä, joiden mukaan rekisteröidylle pitää antaa tieto siitä, kun häntä koskeva päätös tehdään tai on mahdollista tehdä automaattisesti. Informointivelvollisuudesta ja siihen liittyvistä menettelyistä säädetään tietosuoja-asetuksen 12-14 artikloissa. Jos asia ratkaistaan automaattisesti, hallintolain 53 g §:n mukaan päätöksestä on käytävä ilmi se, että asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä missä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla.

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönoton yhteydessä Maahanmuuttovirasto on varmistunut yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti oleskeluluvan hakijan etukäteisestä informoinnista. Oleskeluluvan hakija saa tarvittavat tiedot automaattisen ratkaisun mahdollisuudesta sekä sähköisen asiointipalvelun kautta että Maahanmuuttoviraston verkkosivuilta. Kun oleskeluluvan hakija aloittaa opiskelijan oleskelulupaa koskevan hakemuksen täyttämisen Maahanmuuttoviraston sähköisessä asiointipalvelussa Enter Finlandissa, hänelle kerrotaan siinä yhteydessä, että asia voidaan ratkaista automaattisesti päätöshetkellä voimassa olevilla käsittelysäännöillä. Informointitekstissä ei vielä oteta kantaa siihen, ratkaistaanko juuri kyseinen hakemus automaattisesti, koska tätä ei vielä asiointin aloitusvaiheessa voida luotettavasti päätellä. Oleskeluluvan hakijalle ilmoitetaan, että lisätietoja automaattisesta ratkaisusta löytyy Maahanmuuttoviraston verkkosivuilta.

Maahanmuuttovirasto tiedottaa automaattisesta ratkaisusta, automaattisen ratkaisumenettelyn käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeistä tiedoista verkkosivuillaan migrifi.fi/automaattinen-paatos. Verkkosivulla julkaistaan myös käyttöönottopäätös. Verkkosivu toimii

viranomaisen yhteystietona, josta löytyy tarkemmat yhteydenottokanavat mahdollisten lisätietojen ja tietopyyntöjen tekemiseksi.

Lisäksi automaattisesti ratkaistuissa päätöksissä ilmoitetaan, että asia on ratkaistu automaattisesti ja mistä julkisen tiedonhallintalain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla.

Lapsen asema

Ulkomaalaislain 6 §:n mukaan päätöksenteossa, joka koskee kahdeksaatoista vuotta nuorempaa lasta, on erityistä huomiota kiinnitettävä lapsen etuun sekä hänen kehitykseensä ja terveyteensä liittyviin seikkoihin.

Maahanmuuttoviraston lupamenettelyohjeen mukaan myös alaikäinen hakija voi jättää hakemuksen, mutta hänen hakemukseensa on aina liitettävä huoltajan antama suostumus lapsen Suomeen muutolle. Huoltajan suostumus tarkistetaan osana hakemuksen käsittelyä, jonka yhteydessä tehdään arvio lapsen edusta.

Automaattista ratkaisumenettelyä ei kohdisteta erityisesti lapsiin, vaan päätökset kohdistuvat henkilöihin samalla tavoin riippumatta siitä, onko kysymys täysivaltaisesta vai vajaavaltaisesta henkilöstä. Käsittely perustuu aina lakiin, ja päätöksenteossa on noudatettava yhdenvertaisuuden periaatetta.

Päätöksen perusteena olevat asiakirjat

Päätöksen perusteena on asiakirjat, joilla Maahanmuuttovirasto on toteuttanut tiedonhallintalaissa säädetyt automaattisen ratkaisun käyttöönoton edellytykset.

- Määräys tiedonhallintolaissa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta olevien henkilöiden tehtävänjaosta (MIG-2425377 ja MIG-2537405)
- Käsittelysääntöjen ylätasoinen kuvaus (MIG-2616826)
- Laadunvarmistussuunnitelma (MIG-2616927)
- Laadunvalvontasuunnitelma (MIG-2616928)

Säilytysaika

Tiedonhallintalain 28 d § mukaisesti tämä käyttöönottopäätös säilytetään vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Muutoksenhaku

Tähän käyttöönottopäätökseen ei saa hakea muutosta (oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 2 momentti).

Lisätietojen antaminen

Lisätietoja automaattisen ratkaisun ratkaisumenettelyn käytöstä saa sähköpostitse osoitteesta migri@migri.fi.

Johtaja

Pauliina Helminen

Johtava asiantuntija

Niklas Hämäläinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 01.06.2026 klo 08:56. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.